

‘Je huid en je haar bepalen voor een belangrijk deel je identiteit’

Janny restaureert mensen

‘Vrouwen die na kanker geen tepel meer hebben of een oog missen’

Van kale plekken of een lelijk litteken kun je knap onzeker worden. Zeker als daar een medische oorzaak voor is. Janny Hanegraaf weet er zelf alles van. Daarom restaureert ze mensen.

MAARTEN VAN HELVOIRT

In haar tienertijd liep ze zelf met een haarstukje omdat ze van pure stress haar eigen haren eruit trok. Was de ene plek kaal, dan ging ze op een andere plek op haar hoofd verder. „Zoals een ander nagels bijt, trok ik mijn haren eruit. En nog weleens. Maar nu alleen de grijze haren. Bij alles wat me stress geeft, zoals autorijden, gebeurt dat als vanzelf. Daarom heb ik als ik aan het werk ben altijd latex handschoenen aan; dan kan ik mijn haren niet voelen.”

Die aandoening, met een moeilijk woord trichotillomanie, was eigenlijk het gevolg van een ander medisch probleem. Zolang Hanegraaf zich kan herinneren heeft ze eczeem en de gruwelijke jeuk die dat veroorzaakt triggert haar ‘tricho’.

Om de rode vlekken over haar hele lijf werd ze op school nagewezen. Afgewezen ook. „Ze beschouwden me als een lelijk eendje. Ik kreeg daardoor een angstige persoonlijkheid, ging me terugtrekken. Dus ik snap het heel goed als mensen een litteken in hun gezicht, bijvoorbeeld van een hazenlip, willen verdoezelen. Dan word je tenminste niet nagestaard en krijg je er niet continu vragen over. Je huid en je haar bepalen voor een belangrijk deel je identiteit.”

In Nederland zijn er vijftig, misschien honderd mensen die de kennis en ervaring hebben om medische tatoeages te maken, schat Hanegraaf. En die zo mannen en vrouwen die door een medische oorzaak verminkt zijn geraakt, kunnen helpen hun zelfvertrouwen en eigenwaarde terug te geven. Dat doet de 56-jarige

Bossche met ragfijne tatoeëerapparatuur en semi-permanente inkt. Na verloop van tijd vervagen de lijntjes en puntjes die ze zet en moet het dus worden bijgewerkt. „Juist de mensen die zeggen: ‘Ik ben het wel gewend om mezelf zo te zien’, huilen het hardst als ze het resultaat van een tepeltatoeage zien in de spiegel.”

Er kan zo veel gebeuren

Aan de muur in haar behandelkamer aan de Dieze in Den Bosch hangt een immense foto van een baby, nog zo rein en puur. Maar er kan zo veel gebeuren in een mensenleven dat cru een einde maakt aan die ongeschondenheid: een ziekte, een aandoening, een heftig ongeluk of ander leed. Die baby hangt er niet vanwege zulke symboliek, maar omdat haar bedrijf Permanent Mooi de behandelkamer deelt met een verloskundigenpraktijk.

Dat heeft twee redenen. Mensen restaureren is ondanks de tarieven die in de honderden euro’s lopen geen *big business* voor haar („Ik houd er maar een klein inkomen aan over”) en bovendien werkt ze ook nog één dag per week in Brasschaat, net boven Antwerpen. In nauwe samenwerking met de Vlaamse plastisch chirurg Wouter Peeters – ontstaan in de achttien jaar dat ze in België woonde. Hij doet het operatieve werk, zij de *finishing touch*.

Daar zitten veel borsten bij. „Vrouwen die na borstkanker geen tepel meer hebben. En dan ga ik niet zoals ik weleens tegenkom een ‘muntstuk’ erop kliederen, maar ik probeer met zes tot tien kleuren pigment in 3D een tepelhof zo levensecht mogelijk na te maken. Of als je een borstlift hebt gehad en het geneest niet mooi,

kun je de pech hebben dat er rond de tepel en onder de borst een litteken in de vorm van een anker zichtbaar blijft. Door dat te camoufleren geef ik vrouwen hun zekerheid weer terug.”

Bijzonder project: transgender

Enkele jaren geleden had de Bossche een voor haar heel bijzonder project: een transgender. „Die was van vrouw naar man gegaan. Om een penis te maken was een stuk huid van zijn onderarm gebruikt, maar daar kun je alleen maar een wit slurkje van maken. Hij wilde het echter doen lijken. En zo heb ik er adertjes en een eikel op getekend.”

Niet alleen mensen die iets niet mooi vinden aan hun lichaam en daar onzeker van worden, komen bij Janny Hanegraaf. Ook als iemands gezicht in de kreukels ligt, is zij er. „Een vrouw was door kanker haar oog kwijtgeraakt en ook haar oogkas was aangetast. Dat probeert de plastisch

chirurg met wie ik werk dan zo goed mogelijk te herstellen, met een kunstoog ook. Maar de haartjes kan hij er niet bij toveren. Die teken ik. Meestal heb ik daar twee behandelingen voor nodig.”

Dat klinkt als een *quick fix*, maar voor die vrouw maakt het het verschil tussen wel of niet de deur uit durven. „Ik geef die mensen hun eigenwaarde terug. Probeer maar eens met één oog jezelf op te maken – of als je een bibberende hand hebt. Ik zorg dat ze permanent opgemaakt is. Neutraal, alsof ze een eyeliner heeft gebruikt. Als mensen vragen wat ik doe zeg ik daarom nooit dat ik permanente make-up doe – dat suggereert dat het aan mode onderhevig is – maar dat ik mensen restaureer.”

Verleden uitpoetsen

Dat is wezenlijk wat anders dan iemands verleden uitpoetsen, wil Hanegraaf benadrukken. Eens in de zoveel tijd krijgt ze iemand tegenover zich die met zulke verwachtingen binnenkomt. Met een arm vol littekens van het snijden. Of ze die ‘even’ kan wegwerken. „Ik heb dat nu vijf keer gedaan, maar daar gaat wel een uitvoerig gesprek aan vooraf. Als ik na enig doorvragen het gevoel krijg dat ze nog geen schoon schip hebben gemaakt met hun verleden, dan begin ik er niet aan.”

Los daarvan is een arm vol littekens een kostbare aangelegenheid. „Daar moeten ze ook van doordrongen zijn.” Omdat geen verzekeraar het werk van Hanegraaf dekt én omdat het in veel meer etappes moet gebeuren dan een enkel litteken inkleuren volgens de eigen teint. „De huid moet de tijd krijgen om te kunnen herstel-

‘Ik snap het heel goed als mensen een litteken in hun gezicht willen verdoezelen. Dan word je tenminste niet nagestaard’

Janny Hanegraaf: „Als ik aan het werk ben, heb ik altijd latex handschoenen aan; dan kan ik mijn haren er niet uittrekken.”

FOTO ROEL VAN DER AA

len, daarom kan ik nooit een hele arm in één keer aanpakken. Ik heb weleens mee-gemaakt dat het mensen niet snel genoeg ging en die begonnen dan op sociale media vervelende dingen te roepen en mij zo te chanteren omdat ze hun geld terug wilden. Om vervolgens met een grote tatoeage de littekens te bedekken. Daar heb ik dus geen trek meer in.”

Geen ingreep maar preek

Hanegraaf krijgt ook weleens een meisje van 18 op consult die haar vraagt perfecte mode-wenkbrauwen te tatoeëren. En

hoewel ze wel degelijk ook cosmetische ingrepen doet aan wenkbrauwen, lippen en rondom de ogen (iets meer dan de helft van haar werktijd zelfs), krijgt dat kind in plaats van een ingreep een stevige preek.

„Die Instagram-mentaliteit, gadverdamme! Tegen zo’n meisje zeg ik: stuur je moeder maar. Ik help liever mensen die het om medische redenen nodig hebben. In de overgang bijvoorbeeld worden je wenkbrauwen dunner en korter. Haar is een teken van vitaliteit en geen of onvoldoende wenkbrauw en wimperhaartjes

maakt dat je er ouder en verdrietiger uitziet dan dat je je voelt.”

In haar werk, dat ze nu vijftien jaar doet en sinds enkele jaren in Den Bosch, komen alle zijstappen in haar leven, maar ook de kleineringen en afwijzingen samen.

Om met dat laatste te beginnen: op de kleuterschool in Rosmalen kreeg ze een tik op haar vingers als ze met links schreef. „Linkshandig zijn was een afwijking, het werd erin gestampt dat rechtshandig de norm was. De twee nonnen die handvaardigheid gaven, deden

Hanegraaf: „Door te camoufleren geef ik vrouwen hun zekerheid terug.”

„Geen of onvoldoende wenkbrauw maakt dat je er ouder en verdrietiger uitziet dan je je voelt.” FOTO'S PERMANENT MOOI

daar ook aan mee; ik moest met rechts borduren. Nu borduur ik – nog steeds met rechts! – als het ware een patroon van haartjes en zo teken ik heel natuurlijk een wenkbrauw.”

Stress hoog

Op de kleuterschool, en later op het Jeroen Bosch College in Den Bosch waar de bekende illustrator Guus Ong haar tekenvaardigheden bewierookte, bleek wel dat met haar fijne motoriek niks mis was. Thuis op de boerderij in Rosmalen lag het echter niet zo lekker dat Ong haar aanspoorde wat te doen met haar tekentalent. „Toen ben ik maar naar het Moller Instituut in Tilburg gegaan om leraar te worden. Gezondheidskunde en omgangskunde.”

Om vervolgens de commercie in te rollen en van baan naar baan te hoppen: intercedent op een uitzendbureau, verkoper, marketeer, advertenties tekenen. „In mijn laatste baan, bij de Gouden Gids, was de stress zo groot dat ik extreem last van mijn eczeem kreeg. Als ik mijn kleding uittrok, brak mijn huid alsof het vellen perkament waren. Na vijf jaar heb ik de handdoek in de ring geworpen, want ik draaide mezelf helemaal door.”

Toch komt ook die commerciële kennis van pas bij het bestieren van het eigen bedrijf dat ze nu al vijftien jaar heeft.

Ze begon nog aan een grafische opleiding, maar niets van dat alles paste haar echt. „En toen zag ik op mijn 35ste een documentaire die mijn leven veranderd heeft. Het ging over het reconstrueren van een borst na borstkanker en het maken van een tepel-tatoeage. Ik dacht: dit is het, dit wil ik gaan doen.”